

VAN KLACHT NAAR VERTROUWEN

Hoe lang nog? Wanhoop, woede. Mijn geduld met God is op. Blijkbaar heeft hij geen tijd voor mij. Misschien wel door te velen aangeropen. Ik kom er niet meer door, ik kan er niet meer bij. Hoe lang moet dat nog duren? Hoe lang nog blijf JIJ mij vergeten? Het lijken wel eeuwen. Alsof ik voor god niet besta.

Hoe lang nog? Het is de klassieke uitroep in alle klaagpsalmen en klaagzangen in de Schrift. Soms kunnen mensen het leven nauwelijks aan, alles lijkt te veel gevraagd. Waar is dan de god die je hand vasthoudt, die licht is in het duister, een woord heeft dat troost of dat de weg wijst? In de Schrift en in de traditie wordt er volop geklaagd naar god. Zelfs Jezus doet dat. Hij die zich altijd in de buurt weet van zijn vader, kan in het uur van zijn dood ook niet anders schreeuwen dan met de woorden van Psalm 22: "God, mijn god, waarom laat je me in de steek?" En in zijn spoor zijn er zovelen die wanhopig om een teken van leven van hun God vragen. Lees bijvoorbeeld hoe Hadewych in de 12^e eeuw op hartverscheurende wijze in haar gedichten laat horen hoe godverlaten ze zich voelt: "wat moet ik, rampzalige vrouw, mijn leven is alleen pijn en verdriet, god laat zich niet door mij liefhebben: en toch, ik kan niet anders dan blijven zoeken naar die liefde." Hoe lang duurt dat nog? Veel te lang.

Het "hoe lang nog" is niet een kreet van ongelof. Het is niet de vraag: is er wel een God? Zit ik mezelf misschien maar wat wijs te maken met zo'n Eeuwige die woont in nacht en wolken, die gezegd heeft Ik-zal-er-zijn, maar die nooit tastbaar aanwezig is? De dichter van psalm 13 twijfelt niet aan zijn geloof. Maar hij is het gevoel kwijt. Zijn stilte is een koude, pijnlijke stilte geworden, hij voelt zich doodgezwegen. Die zegt god te zijn, kom tevoorschijn. Waarom verberg jij je gezicht?

Het is overigens niet alleen de mens die zich in de steek gelaten voelt. Vanouds leggen rabbijnen naast Psalm 13 het boek van de Uittocht. Ze komen tot de bevinding, dat het "hoe lang nog" daar precies even vaak klinkt als in Psalm 13. Alleen, daar zijn de rollen omgekeerd. Daar is het de Eeuwige die zich wanhopig afvraagt waarom zijn mensen hem keer op keer in de steek laten voor andere goden en hoe lang dat nog zo moet doorgaan. Misschien mag je zeggen: het is geen soepele verhouding tussen god en mens. Ze zijn erg aan elkaar gehecht, ze kunnen niet zonder elkaar, maar keer op keer verliezen ze elkaar uit het oog, zijn ze er even niet voor elkaar, tot het moment dat de een weer wanhopig op zoek gaat naar de ander. "Dan denk ik dat Gij liefde zijt en eenzaam, en dat, in zelfde wanhoop, Gij mij zoekt, zoals ik U", dicht Gerard Reve. Zo gaat het tussen God en mens in een elkaar beurtelings aantrekken en afstoten, elkaar kwijt zijn en weer vinden.

Na de klacht van "hoe lang nog" verandert Psalm 13 van toon. De psalm blijft niet steken in de schreeuw. De breed uitgesproken klacht heeft blijkbaar ook lucht, ruimte, rust gegeven. De klacht ontwikkelt zich tot gebed. Kijk naar mij, geef me antwoord, geef me licht. Het is nog donker, ik hoor nog niets van God, maar op de een of andere manier zijn er contouren van Eeuwige voelbaar. Het is niet meer zo koud. Er hoeft niet meer geschreeuwd, ik kan gewoon vragen.

En er is sprake van een vijand, die zal lachen en juichen als ik het niet uithoud. Wij hebben het niet altijd even gemakkelijk met die zogeheten 'vijand' in de Psalmen, want we hebben nu eenmaal van Jezus geleerd dat we die moeten liefhebben en dan slaan de psalmen toch een andere toon aan. Met die vijand is op de eerste plaats bedoeld wat in de psalmen ook de 'slechte mens' heet; een nikser, leeghoofd, die zegt dat er geen god is en die dus zijn goddeloze gang gaat; die de wereld voor anderen tot een hel maakt. Ze zijn er tot op de dag van vandaag. Maar die 'vijand' wijst ook terug naar mij; op momenten dat ik verder van

mezelf en van god verwijderd raak. De vijanden zijn de afgoden, alles wat mijn aandacht opeist, maar dat eigenlijk niet van mij, voor mij is. Dat me op een verkeerd spoor zet, op het gevaar af dat ik ontspoor. Die vijand, die zit vooral in mijzelf. Ik voel me aangetrokken tot de Eeuwige, tot de woorden die van Hem en over Hem zijn opgeschreven, bevrijding, recht, gerechtigheid. Maar ik kan me dat verhaal maar steeds niet helemaal eigen maken. Er is een vijand in me, en dat is ook gewoon een kant van me, die me de andere kant optrekt. Het gebed in Psalm 13 is een serieus gebed. Kijk naar mij, “anders slaap ik in voorgoed”. Het is een gebed op leven en dood. Dus niet van: soms ben ik zus en soms ben ik zo, en daar kan ik best mee leven. Nee, ik ben niet, nog niet, die ik zou willen zijn. En mijn gebed is om dat wel te worden.

Soms vraag je je af waar je gebed blijft. Verstuipt het ergens in de leegte? Of wordt het gehoord? De psalm maakt alweer een sprong. “Ik ben zeker van jou”. Waar komt nou ineens die zekerheid vandaan? Ik weet dat ook niet precies, maar ergens heeft de dichter rust gevonden, een bodem, daar kan hij op staan. Op een of andere manier voelt hij, dat die naam “Ik-zal-er-zijn” ook voor hem geldt. Jij leeft met mij mee, zingt hij. Het is nog niet ‘eind goed, al goed’. Ik ben nog niet die ik wil zijn en het is de vraag of dat spoedig zal gebeuren. Maar ik ben vol vertrouwen. “Jij bent trouw, daar vertrouw ik op”. Het is ook een soort verbintenis, een verbintenis voor het leven. Ik heb het gevoel, wat zeg ik, ik heb het geloof, Eeuwige, dat jij met mij meeleeft. Dat je meegaat op al mijn wegen, met alles wat ik meemaak. Ik weet ook niet precies hoe en wat. Maar dat gevoel komt ergens uit de stilte en de rust die ik heb gevonden. Intussen is met het juichen ook wat gebeurd: het is niet meer het juichen van de vijand, het is het juichen van mijn hart. Want Jij bevrijdt. Het voelt ook als bevrijding.

Dat is niet alleen een bevrijding ergens binnen in mij, een gevoel van opluchting, een mooi gevoel van binnen, het zet mij ook met twee benen in deze wereld. Om op weg te gaan, vol vertrouwen, niet meer teneergeslagen door alles wat zich aandient en waar de wereld vol van is. “Jij leeft met mij mee”. “Onder Jouw hoede durf ik het aan”.

Psalm 13 is, in vergelijking met veel andere psalmen, een kleintje. De kenners schrijven, dat het geen poëtisch meesterwerk is: geen prachtige beelden, woordspelingen, juweeltjes van taal. Maar hij maakt in kort bestek drie prachtige sprongen: van klacht, naar gebed, naar vertrouwen.

Het is misschien raar gezegd, maar voor mij heeft Psalm 13 veel weg van een blokje bouillon. Heel compact, heel geconcentreerd. Een klein psalmpje, maar alles zit er in. Hoe God en mens met elkaar bezig zijn. Zoekend, soms wanhopig, elkaar helemaal kwijt, klagend. Maar ook rust vinden bij elkaar, kunnen bidden, vertrouwen vinden. En ook weten, dat je door de Eeuwige vertrouwd wordt. Psalm 13 doet dat hele proces in een paar regeltjes. Vaak heb ik het idee, dat ik er een heel leven mee bezig ben.

PSALM 13

1. - voor de koorleider; een psalm van David
2. Hoe lang nog, JIJ,
Blijf je mij vergeten ?
Hoe lang nog
Verberg jij voor mij je gezicht?
3. Hoe lang nog
Zeuren spinsels door mijn hoofd,
Huult mijn hart de hele dag?
Hoe lang nog
Is mijn vijand me de baas?
4. Kijk naar mij,
Geef antwoord,
JIJ, mijn god!
Geef licht in mijn ogen,
Anders slaap ik in voorgoed.
5. En zal mijn vijand zeggen:
“Ik ben hem te machtig!”,
Mijn belagers jubelen het uit
Omdat ik door de knieën ga.
6. Maar ik,
Jij bent trouw, daar vertrouw ik op.
Mijn hart
Zal het uitjubelen, want jij bevrijdt.
Zingen zal ik van de Eeuwige,
Want die leeft met me mee.